

Виховна година на тему:
***«День пам'яті українців,
які рятували євреїв під час
Другої світової війни»***

Розповідь вчителя:

- Людяність і жорстокість... Між цими характеристиками людської поведінки - вся історія людства. З спрадавна людина нотує минуле, й світова історична бібліотека містить мільйони томів. Що нотуємо? Імена переможців та переможених, жорстокі вбивства й катування, хитрість і підступність, винаходи зброї (кожен наступний знищує дедалі більше людей), кількість жертв, зразки військового мистецтва... У цій зафіксованій на письмі історичній пам'яті - всупереч реальним подіям - обмаль досвіду людської солідарності і жертвовності. Чому? Мабуть, тому, що психологічна напруга людського вибору непоказна. Певне, й тому, що далеко не кожен, хто врятував життя іншій людині, готовий і може про це розповісти.

14 травня оголошено Днем пам'яті українців, які рятували євреїв під час Другої світової війни.

Чи Бог бачить із-за хмари

Наші сльози, горе?

Може, й бачить, та помага, як і оті гори

Предковічні... («Сон»)

Т. Г. Шевченко

За нелюдських умов війни, геноциду важко сподіватись на людяний вибір людей. Вживання у будь-який спосіб стає домінантною динамікою абсолютної більшості практично в кожній країні, на різних етапах історії. У ті важкі роки окупована нацистами Україна була одним із місць масових репресій проти євреїв і знищення їх. Багато українців рятували євреїв, своїх знайомих, сусідів чи й сторонніх, від концтаборів і смерті, хоча за це нацисти жорстоко карали, також і смертю.

Героїв, які чинять опір злу, не буває багато. Випадки рятування євреїв не були та не могли бути численними. Сміливість та самопожертва, яких вимагало таке рятування, виявлення справжнього героїзму є непересічним явищем, він не може бути «масовим». Натомість в Україні нараховуються тисячі таких подвигів людяності.

Таких героїв називають **«Праведники народів світу»**; це – почесне звання, що присвоюється від імені Ізраїлю відповідно до Закону про увічнення пам'яті мучеників і героїв (1953 рік) представникам різних національностей та віросповідань.

Сам вислів *«Праведник народів світу»* є равиністичним терміном, який взято з єврейського закону (Талмуду та ін.). Так називають неєвреїв, які дотримуються основних біблійних заповідей. **Яд Вашем** (з івриту - *«Пам'ять та ім'я»*) використовує цей вислів по відношенню до неєвреїв, які протягнули руку допомоги євреям у важкі часи. В законі про «Яд Вашем» використовується саме це значення: «Праведниками народів світу є люди, які ризикували своїм життям заради рятування євреїв».

“Той, хто врятував одну душу, врятував світ”. Ці слова вигравійовано на медалі, яку отримує «Праведник народів світу».

Станом на 1 січня 2020 року державний Ізраїльський Центр пам'яті жертв Голокосту в світі **"Яд Вашем"** востаннє оновлював свою статистику, в переліку удостоєних цього звання з України нараховувалося **2659** людей – це четверта найбільша кількість за країнами світу.

"Майже 350 євреїв були врятовані завдяки винятковій мужності «праведників». Вони вберегли від смерті переслідуваних, ризикуючи власним життям. Відомо, що в області нараховувалося 250 праведників України та світу", - йдеться в повідомленні. Як розповів кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії РДГУ Роман Михальчук, переховувалися євреї в селах та хуторах на півночі області. "Лісова місцевість надавала потенційні переваги для цього. Мотивація та форми допомоги євреям були різноманітними. Для порятунку євреїв місцеві жителі проникали в гетто, переховували їх у себе та родичів, надавали підроблені документи, гроші, продукти харчування тощо», – розповів Михальчук. У Рівненській області є близько сотні місць масових розстрілів та поховань громадян єврейської національності – жертв фашистського геноциду.

Символ Голокосту в області - урочище Сосонки Рівненського району. Тут у листопаді 1941 року було знищено 17,5 тис. євреїв. Також масово розстрілювали людей у лісі під Костоподем. Як кажуть рівненські історики, тут у липні 1942-го загинуло близько 5 тис. єврейського населення з рівненського гетто. На Рівненщині функціонувало 35 гетто. Це були території, де примусово утримувалися євреї. Найбільші функціонували у Сарнах, Рівному, Дубно, Здолбунові, Корці, Костополі, Тучині. Осіб, які покидали межі цієї території, розстрілювали. Бахова гора - це місце між селом Суховоля і селищем Рафалівка Володимирецького району на Рівненщині. Назване воно на честь селянина Бахова, якому належала колись земля у цьому місці. 29 серпня 1942 року на Баховій горі було розстріляно 2500 євреїв. Велика сім'я Бахова теж була розстріляна. **У 1942 році жителі села Рафалівка, німецькі поліцаї нищили своїх односельчан на цьому місці. Через понад 30 років, у 1972 році, Ізраїль, Польща, Німеччина та СРСР почали "копати" по цій справі. Всі, хто був причетний до загибелі людей, отримали по 15 років в'язниці. В Рафалівці залишився після 1942 року один єврей, який втік дорогою до знищення, всі роки ховався в лісі, а в 1970 році за його словами написали книгу. Цей врятований єврей - Авраам Апельбаум. Авраама Апельбаума, тоді 17-річного юнака, врятувала сім'я Мельників з села Сопачів Володимирецького району. У 1999 році з нагоди відкриття пам'ятного знака на Баховій горі він разом з горупою євреїв приїжджав до Рафалівки. Пізніше у цьому місці побував і його внук - Омрі**

В Україні триває лише початковий етап вивчення феномену рятівництва – пошук фактів надання допомоги євреям та вшанування вчинків рятівників, накопичення фактичного матеріалу, видання спогадів як рятівників, так і врятованих.

Ми всі повинні пам'ятати і не повторювати помилки минулих поколінь – це те, до чого ми маємо прагнути. Всі люди різні, але всі – рівні. Всі люди однаково мають право на життя, незалежно від національності, кольору шкіри чи віросповідання. Доброта та милосердя, толерантне ставлення один до одного

– це те, що робить людину людиною. Це наша спільна доля та історія з єврейським народом, це біль всього світу!

*Голокост нам треба пам'ятати,
Адже пам'ять – то є наша совість.
Помилки таких не допускати,
Не писати геноциду повість.
Процвітай і слався, Україно мила!
Кращого життя ти, вірю, гідна,
В об'єднанні й мирі наша сила!
А вона нам зараз так потрібна!*

* * *